

**UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI”  
CLUJ-NAPOCA  
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOSOFIE  
ȘCOALA DOCTORALĂ DE FILOSOFIE**

*Sic transit...*  
**Lecturi onto-tropologice ale postcomunismului**  
**REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT**

**Conducător de doctorat:  
Profesor univ. dr. Aurel Codoban**

**Student-doctorand:  
Ovidiu Adrian Sîrbu**

2013

## Cuprins

<b>Liminar</b> .....	p. 5
<b>1. O recadrare onto-tropologică a chestiunii metaforei (figurii)</b> .....	p. 12
1.1. Filosofie și <i>meta-phorá</i> – o recadrare onto-tropologică .....	p. 13
1.1.1. <i>Metaforă</i> ... ..	p. 13
1.1.2. ... și filosofie ( <i>onto-tropologie</i> ) .....	p. 27
<b>2. Primul tur de orizont. Tropologie onto-istorică, esteticopolitic și critica ideologiei tranziției</b> .....	p. 47
2.1. Ispitele post-umanismului. „Post(-)modernitatea” ca adevăr al modernizării românești (Prolog) .....	p. 48
2.2. Comunismul în efigie reală și opera sa vie .....	p. 60
2.2.1. <i>Schema</i> .....	p. 60
2.2.2. <i>Tranziția ca ideologie – aliniamentele („de epocă” ale) unei formatări economico-politice („mondiale”)</i> .....	p. 65
2.2.3. <i>Cultură de masă (pentru indivizii masificați ai societăților contemporane). Spectacolul ca matrice a plasticii social-politice modern-capitaliste</i> .....	p. 85
2.2.4. <i>Naționalul comunist ca figură-stat a societății de masă: esteticopoliticul la la roumaine și de(con)stituirea modernității</i> .....	p. 95
2.2.5. <i>Comunism real ca matriță a prezentării situate a adevărului generic al modernității</i> .....	p. 113
2.3. <i>Mauzoleul de celuloid sau autoficțiunea politicianului în prezentarea sa. (Remarci esteticopolitice despre Autobiografia lui Nicolae Ceaușescu. Un film de Andrei Ujică)</i> .....	p. 118
<b>3. Al doilea tur de orizont. Lecturi figurale ale postcomunismului</b> .....	p. 135
3.1. <i>Cînd bufnița Minervei zboară (și vede) la amiază</i> .....	p. 136
3.2. <i>Societatea spectacolului și dușmanii („refuznicii”) ei</i> .....	p. 152
3.3. <i>Cînd abandonul (se) face societate</i> .....	p. 161
<b>Epilog</b> .....	p. 175
<b>Cultură, subkultură de stînga și contracultură critică universală în arena legitimității (sau ceva despre condițiile concrete ale unei practici critice)</b> .....	p. 178
<b>Bibliografie</b> .....	p. 197

## Rezumat

Disertația propusă în cele ce urmează este demonstrația la lucru a unui procedeu de lectură. Botezat „onto-tropologie” (de la numele grecesc al „ființei” și al „figurii”), acest procedeu rezultă dintr-o preocupare teoretică vizînd chestiunea metaforei și, mai ales, efervescenta pluridisciplinară pe care au cunoscut-o dezvoltările legate de acest subiect în cea de a doua jumătate a secolului al XX-lea.

Lucrarea e structurată în trei părți majore, urmate de un epilog. În ce privește ductul ei principal, e vorba de o deștelenire a procedurii onto-tropologice din chestiunea mai generală a „metaforei”, așa cum s-a putut contura ea în „filosofie” și „lingvistică” (de înțeles nu atît ca două discipline, ci mai degrabă ca două galaxii tematico-disciplinare), urmată de o aplicare a rezultatelor acestei operațiuni – în dialog cu gîndirile lui Heidegger, Derrida, Lacoue-Labarthe, Nancy și Granel – unor fenomene politico-societale caracteristice conjuncturii istorico-ontologice numite postcomunism.

În prima parte, trec în revistă dimensiunile contemporane pe care le-a luat studierea metaforei, sugerînd că e vorba, la drept vorbind, de un veritabil eveniment al lumii, care, tocmai din acest motiv, poate face loc unei meditații asupra destinului acesteia din urmă, dar și asupra destinului teoriei în general. Ceea ce rezultă de aici este o atenție concentrată pe felul în care „ceva” (un eveniment, o situație, o gîndire) *se face în timp ce se scrie / înscrie* într-o proiecție („figurație”) de posibili care (ne) constituie, în sensul cel mai riguros, modul-de-a-fi – ca *Da-sein* într-o lume.

Dar întrucît „momentul” istoric căruia îi corespunde explozia cercetărilor legate de studierea metaforei este – într-un sens netranzitoriu – cel „contemporan”, pare atunci cît se poate de firesc ca „atenția” obținută din confruntarea cu chestiunea metaforei să fie orientată și asupra altor modulații sau declinări ale aceleiași contemporaneități, care, în partea de lume în care ne aflăm, poartă numele de *postcomunism*. Condiția stipulată teoretic pentru aceasta este renunțarea la noțiunea de metaforă în favoarea unui concept, generalizat filosofic, al figuralului, inspirat din consecințele deconstructive, post-metafizice, trase de Lacoue-Labarthe din interpretarea

„amprenteii” platoniciene asupra întregii filosofii – amprență filosofico-politică – ca onto-typologie.

În partea a doua a lucrării reconstruiesc genealogia onto-istorică a postcomunismului, într-un du-te-vino între trăsăturile sale inevitabil „locale” („românești”) și „generice” („mondiale”). Ceea ce rezultă de aici este, în mod strict, o discuție despre *mondialitatea* postcomunismului, adică despre felul în care se înscrie acesta din urmă în structurile istorico-ontologice ale unei lumi, care, o dată cu resorbția liniei de diviziune între un bloc „estic” și unul „vestic”, pare să-și fi regăsit o omogenitate rotundă, reflectată perfect în termenul de „globalizare”. O triplă parcurgere însă a istoriei care pare să-și fi atins astfel un fel de punct terminal – prin reconstrucția modernizării sociale a României, printr-o reflecție asupra semnificației a ceea ce se cheamă „tranziție” și prin discuția unui film care punctează istoria politică personală a celui care, prin metonimie, incarnează, nu doar în discursul public, ci și în înțelegerea de sine a societății, *sensul* comunismului – arată că, în pofida discursului ideologic și a voinței politice care îi corespunde, omogenizarea echilibrată a lumii sub un „imperiu al bunăstării pentru toți” rămîne o figură-de-lume (o direcție și un sens al istoriei) oarbă la bulversări sociale și politice, la diviziuni și separații, care, perfect patente și tocite deja în discursul public (canalele noastre de televiziune, împreună cu presa – despre care e inutil să spunem că sînt de „senzație” și „imagine” – nu se ocupă de altceva), sînt tocmai astfel *derealizate* (spectacularizate) și lipsite de orice fel de greutate politică veritabilă.

Partea a treia se ocupă, atunci, tocmai de asemenea fenomene ale diferendului (sau de diviziune, de scindare schizoidă a reprezentărilor), fie că e vorba de inteliecția a ce a însemnat comunismul (și deturnarea ei în pseudodezbaterea publică în care a eșuat), de reprimarea formelor de rezistență la ordinea mondială constituită sau, în fine, de anomaliile sociale grave pe care această ordine nu știe să le rezolve, tocmai fiindcă este ea însăși parte a problemei. Punerea în perspectivă pe care o numesc onto-tropologică construiește, pentru fiecare dintre aceste „cazuri” (ca să nu spun „studii de caz”) fundalul istorico-teoretic pe care ele pot apărea în articulațiile lor cele mai profunde cu istoria occidentală, care este, dacă e să-l credem pe Heidegger, nimic altceva decît istoria metafizicii, semn că „problemele actuale”, fără a fi „perene”, se înscriu totuși *fără rest* în scheme de a gândi și de a acționa pe care lumea contemporană le moștenește, în pofida zăngănitului inovator al celor mai zgomotoase dintre discursurile ei despre societate și politică, de la o tradiție ale cărei rădăcini bimilenare nu-i

știrbesc nimic din *actualitatea* gravă, deopotrivă „concretă” și „practică” (spre stupefacția, poate, a celor care văd în filosofie – ca metafizică – doar discursurile eterate pe care le țin filosofii în solitudinea lor, sau în dezbaterile lor „hiperspecializate”).

Nu e atunci fără noimă, poate, că „Epilogul”, care constituie și o modalitate de a concluziona asupra a ce s-a obținut pe parcursul solicitării „atenției” deștelenite în prima parte, urmărește condițiile în care trebuie să se înscrie mereu, *volens nolens*, un program teoretico-practic (adică – inextricabil – de-reflecție-și-de-acțiune), care – dintr-o altă voință politică decât aceea care se vrea *realizată* sub forma punerii-în-operă a unei „viziuni despre lume” – ar veni să se contra-pună ordinii mondiale consolidate, cimentate și rigidizate pe zi trece în chiar numele „flexibilității”, al „libertății” și al „antitotalitarismului” (retroactiv, desigur), răpind astfel, printr-o torsiune care le și *dis-torsionează* iremediabil, pînă și „figurile” istorice moștenite sub care se putea înscrie, începînd de la Revoluția Franceză, refuzul cetățenesc al ordinilor politice auto-crate („libertate, egalitate, fraternitate”). Prin deplierea reglată a unor asemenea condiții, ordonate concentric în jurul posibilității a ceva cu totul diferit de ordinea curentă, ceea ce doar critica face să apară este, iarăși, un profil-de-lume (fără reprezentare adecvată), în ancorarea ei deloc circumstanțială într-o situație de epocă. Un profil de lume despre care toate semnele arată că abia acum, după dispariția netă a oricărei adversități politice pe măsură (respectiv capabilă să ia, măcar nominal, forma unei orînduirii politice și, implicit, economice, a unui *polis* integral deci, care să poată constitui un „inamic global”: adică, în chipul cel mai propriu, să incarneze măcar *intenția* – oricît de „aparentă” sau de „măsluită” a – unei alte lumi), el se instalează ireversibil în aliniamentele sale majore.

Cuvinte-cheie: metaforă, figură, deconstrucție, onto-typologie, Lacoue-Labarthe, postcomunism, capitalism, Spectacol, tranziție, ideologie, metafizică, Heidegger, Derrida, Nancy, Granel

## Bibliografie

- ADORNO, Theodor W: „Résumé über Kulturindustrie” (1963). In *Gesammelte Schriften*, vol. 10.1 (*Kulturkritik und Gesellschaft 1: Prismen; Ohne Leitbild*). Frankfurt am Main, Suhrkamp. 1977. (În românește: „Rezumat despre industria culturii”, in *IDEA artă+societate*, nr. 20. 2005.)
- ADORNO, Theodor W., HORCKHEIMER, Max: „Schema der Massenkultur” (1942). In: *Gesammelte Schriften*, vol. 3, *Dialektik der Aufklärung*. Frankfurt am Main, Suhrkamp. 1981. (În românește: „Schema culturii de masă”. In: *IDEA artă+societate*, nr. 20. 2005.)
- ANKERSMIT, F.R. și MOOIJ, J.J.A. (ed.): *Metaphor and Knowledge* (vol. 3 din seria "Knowledge and Language"). Kluwer Academic Publishers, Dordrecht / Boston / London. 1993.
- ANKERSMIT, F.R. „Metaphor in Political Theory". In: Ankersmit, F.R. și Mooij, J.J.A. (ed.): *Metaphor and Knowledge* (vol. 3 din seria "Knowledge and Language"). Kluwer Academic Publishers, Dordrecht / Boston / London. 1993.
- ARISTOTEL: *Poetica*. Editura Academiei Republicii Populare Române, București. 1965.
- \_\_\_\_\_ : *Retorica*. Editura IRI, București. 2004.
- AUERBACH, Erich: *Figura*. Belin, Paris. 1993.
- BABIAS, Marius: *Ware Subjektivität – Eine Theorie-Novelle*. Verlag Silke Schreiber, München. 2002. (În românește: *Subiectivitatea-marfă. O povestire teoretică*. Idea Design & Print, Cluj. 2004.)
- BAILLY, A.: *Dictionnaire grec-français*. Ediția a 11-a revăzută, Hachette, Paris. 1933.
- BAILLY, Jean-Christophe și NANCY, Jean-Luc: *La comparution (politique à venir)*. Bourgois, Paris. 1991. (În românește: *Compărerea (politică la viitor)*. Idea Design & Print, Cluj. 2002.)
- BARBU, Daniel. „Destinul colectiv, servitutea involuntară, nefericirea totalitară: trei mituri ale comunismului românesc”. In: Boia, Lucian (ed.): *Miturile comunismului românesc*, Nemira, București. 1998.
- BAUDRILLARD, Jean: *Strategiile fatale*. Polirom, Iași. 1996.
- BENJAMIN, Walter. „Über den Begriff der Geschichte”. In: *Illuminationen. Ausgewählte Schriften 1*. Suhrkamp, Frankfurt am Main. 1955. (În românește: „Despre conceptul de istorie”. In: *Iluminări*. Idea Design & Print, Cluj. 2002.)

- \_\_\_\_\_ : „Opera de artă în epoca reproducerii ei mecanice”. In: *Iluminări*. Idea Design & Print, Cluj. 2002.
- BEAUD, Michel: *L'Histoire du capitalisme (de 1500 à 2000)*. Seuil, Paris. 2000. (În românește: *Istoria capitalismului (de la 1500 pînă în 2000)*. Cartier, Chișinău. 2001.)
- BERARDI (Bifo), Franco: „Ce înseamnă autonomia azi?”. In: *IDEA artă + societate*, nr. 21. 2005.
- BLACK, M.: *Models and Metaphors*. Cornell University Press, Ithaca (N.Y.). 1962.
- \_\_\_\_\_ : „More about Metaphor”. In: Ortony, A. (ed.): *Metaphor and Thought*. Cambridge University Press, Cambridge, Massachusetts. 1979.
- \_\_\_\_\_ : „Metaphor”. In: *Proceedings of the Aristotelian Society*, N.S. 55. 1954-1955. Reluat în: Johnson, Mark, (ed.): *Philosophical Perspectives on Metaphor*. University of Minnesota Press, Minneapolis. 1981.
- BLAGA, Lucian: *Geneza metaforei și sensul culturii*. In: *Opere*, ediție îngrijită de Dorli Blaga, vol. 9 (*Trilogia culturii*). Ed. Minerva, București. 1985.
- BLUMENBERG, H.: „Paradigmen zu einer Metaphorologie”. *Archiv für Begriffsgeschichte*, vol. VI. 1960.
- BOOTH, Wayne C: „Metaphor as Rhetoric: The Problem of Evaluation”. In: Sacks, S. (ed.): *On Metaphor*. University of Chicago Press, Chicago / London. 1979.
- BORCILĂ, Mircea: „Elemente de filosofie a limbii în gândirea lui Lucian Blaga”. In: *Revista de Filosofie*, fasc. 16, nr. 12. 1969.
- \_\_\_\_\_ : „Paradoxul funcțiilor metaforice în poetica lui Blaga”. In: *Tribuna*, nr. 4 (iunie). 1987.
- \_\_\_\_\_ : „De la Blaga la Coseriu: o teorie a metaforei”. Comunicare la simpozionul organizat în cadrul Festivalului „Zilele Lucian Blaga”, secțiunea Filologică, Cluj (transcriere de înregistrare audio). 8-11 mai 1992.
- \_\_\_\_\_ : „Teoria blagiană a metaforicii «nucleare»”. In: *Steaua*, an XLIV, aug.-sept., nr. 8-9. 1993.
- \_\_\_\_\_ : „Dualitatea metaforicului și principiul poetic”. In *Eonul Blaga. Întâiul veac* (culegere de lucrări dedicată Centenarului Lucian Blaga (1895-1995) îngrijită de Mircea Borcilă). Ed. Albatros, București. 1997.
- BOUTANG, Yann Moulier: *Le Capitalisme cognitif. La Nouvelle Grande Transformation*. Éd. Amsterdam, Paris. 2007.

- \_\_\_\_\_ : „Un troisième capitalisme pour l'économie monde globalisée: le Capitalisme Cognitif”. [http://blogs.cultura.gov.br/culturaepensamento/files/2010/02/const-comum\\_Yann-MOULIER-BOUTANG\\_fra.pdf](http://blogs.cultura.gov.br/culturaepensamento/files/2010/02/const-comum_Yann-MOULIER-BOUTANG_fra.pdf), site consultat 4 septembrie 2013.
- BRÉHIER, E.: *Histoire de la philosophie*, Tome premier: *L'Antiquité et le Moyen Âge*, Fascicule 3: “Moyen Âge et Renaissance”. P.U.F., Paris. 1967.
- BRAUDEL, Fernand: *La dynamique du capitalisme*. Arthaud, Paris. 1985.
- BUDEN, Boris: *Zonă de trecere. Despre sfârșitul postcomunismului*. Tact, Cluj. 2012.
- CANFORA, Luciano: *Democracy in Europe. A History of an Ideology*. Blackwell Publishing, MA (USA) / Oxford (UK) / Carlton, Victoria (AU). 2006. (Ediția originală: *La democrazia. Storia di un'ideologia*. Laterza, Roma-Bari. 2004.)
- CAZEAUX, Clive: *Metaphor and Continental Philosophy. From Kant to Derrida*. Routledge, New York / London. 2007.
- CASSIRER, Ernst: *Sprache und Mythos*. Apărută inițial în: Saxl, Fritz (ed.): *Studien der Bibliothek Warburg*, nr. VI. 1925. (Ediția engleză: *Language and Myth*. Dover Publications Inc., New York. 1953.
- \_\_\_\_\_ : *La Philosophie des formes symboliques*, vol. 1-3. Éditions de Minuit, Paris, 1972.
- CHOSSUDOVSKY, Michel: *Globalization of Poverty: Impacts of IMF and World Bank Reforms*. Zed Books, London. 1997.
- CODOBAN, Aurel: *Structura semiologică a structuralismului. Critica unei semiologii pure și practice*. Dacia, Cluj. 1984.
- \_\_\_\_\_ : „Metaforă și ontologie”. În: *Tribuna*, nr. 21 (22 mai). 1986.
- \_\_\_\_\_ : *Filosofia ca gen literar* (ediția a 2-a, revăzută și adăugită). Idea Design & Print, Cluj. 2005.
- COOPER, D. E.: *Metaphor*. Basil Blackwell, Oxford / New York. 1968.
- \_\_\_\_\_ : „Truth and Metaphor”. În: Ankersmit, F.R. și Mooij, J.J.A. (ed.): *Metaphor and Knowledge* (vol. 3 din seria "Knowledge and Language"). Kluwer Academic Publishers, Dordrecht / Boston / London. 1993.
- COSERIU, Eugenio: „La creación metafórica en el lenguaje”. În: *El hombre y su lenguaje*. Gredos, Madrid. 1977.



\_\_\_\_\_ : „Estetica lui Blaga în perspectivă europeană”. In: Borcilă, Mircea (ed.), *Eonul Blaga. Întâiul veac*. Ed. Albatros, București. 1997.

COURTINE, Jean-François: *Heidegger et la phénoménologie*. Vrin, Paris. 1990.

CROCKER, J. Chr. (ed.): *The Social Use of Metaphor: Essays on the Anthropology of Rhetoric*. University of Pennsylvania Press, Philadelphia. 1979.

DAHRENDORF, Ralf: *Reflecții asupra revoluției din Europa*. Humanitas, București. 1993.

DANTO, A. C.: „Metaphor and Cognition”. In: Ankersmit, F.R. și Mooij, J.J.A. (ed.): *Metaphor and Knowledge* (vol. 3 din seria "Knowledge and Language"). Kluwer Academic Publishers, Dordrecht / Boston / London. 1993.

DASTUR, Françoise: *Heidegger et la pensée à venir*. Vrin, Paris. 2011.

DEBORD, Guy: *La Société du spectacle*. Editions Gérard Lebovici, Paris. 1989.

\_\_\_\_\_ : *Commentaires sur La société du spectacle*. Editions Gérard Lebovici, Paris. 1988 / 1990.

DE MAN, Paul „The Epistemology of Metaphor”. In: Sacks, S. (ed.): *On Metaphor*. University of Chicago Press, Chicago / London. 1979.

DERRIDA, Jacques: *De la grammatologie*. Éditions de Minuit, Paris. 1967. (În românește: *Despre grammatologie*. Tact, Cluj. 2009.)

\_\_\_\_\_ : *La Voix et le phénomène*. P.U. F., Paris. 1967.

\_\_\_\_\_ : *Marges: de la philosophie*. Éditions de Minuit, Paris. 1972.

\_\_\_\_\_ : *Positions. Entretiens avec Henri Ronse, Julia Kristeva, Jean-luis Houdebine, Guy Scarpetta*. Éditions de Minuit, Paris. 1972. (În românește: *(Ex)poziții. Convorbiri cu Henri Ronse, Julia Kristeva, Jean-luis Houdebine, Guy Scarpetta*. Idea Design & Print, Cluj, 2001.)

\_\_\_\_\_ : „Le retrait de la métaphore”. In: *Psyché. Invention de l'autre*. Galilée, Paris. 1987.

\_\_\_\_\_ : „Farmacia lui Platon”. In: *Diseminarea*. Editura Univers Enciclopedic, București. 1997. (Ediția originală: *La Dissémination*, Seuil, Paris. 1972.)

\_\_\_\_\_ : „Désistance”. In: *Psyché. Invention de l'autre*. Galilée, Paris. 1987.

\_\_\_\_\_ : *Les Spectres de Marx. L'État de la dette, le travail du deuil et la nouvelle Internationale*. Galilée, Paris. 1993. (În românește: *Spectrele lui Marx. Starea datoriei, travaliul doliului și noua Internațională*. Polirom, Iași. 1999.)

- \_\_\_\_\_ : „Jacques Derrida, penseur de l'évènement (Entretien par Jérôme-Alexandre Nielsberg)”. In: *L'Humanité*. 28 ianuarie 2004.
- DUCLOS, Denis: „Guerre contre les Serbes ou contre l'Europe?”. In: *Le Monde*. Joi, 19 aprilie 1999.
- ECO, U.: *Tratat de semiotică generală*. Editura Științifică și Enciclopedică, București. 1982.
- \_\_\_\_\_ : *Limitele interpretării*. Pontica, Constanța. 1996.
- ERNU, Vasile, ROGOZANU, Costi, ȘIULEA, Cristian, ȚICHINDELEANU, Ovidiu, (ed.): *Iluzia anticomunismului. Lecturi critice ale Raportului Tismăneanu*. Chișinău, Cartier. 2008.
- FEDER KITTAY, E.: *Metaphor. Its Cognitive Force and Linguistic Structure*. Oxford University Press, Oxford / New York. 1987.
- FREUD, Sigmund: „Psihologia maselor și analiza eului”. In: *Opere*, vol. 4, *Studii despre societate și religie*. București, Trei. 2000.
- FONTANIER, Pierre: *Figurile limbajului*. Univers, București. 1977.
- GADAMER H.-G., *Wahrheit und Methode*. J.C.B. Mohr (Paul Siebeck), Tübingen. 1960 / 1990. (În românește: *Adevăr și metodă*. Teora, București. 2001.
- GENETTE, G: „La rhétorique restreinte”. In: *Communications*, 16. Seuil, Paris. 1970. (Reluat in: *Figures III*. Seuil, Paris. 1972.)
- GEERTZ, Clifford: *Savoir local, savoir global*. P.U.F., Paris. 1986.
- GRANEL, Gérard: „Jacques Derrida et la rature de l'origine”. In: *Traditionis traditio*. Gallimard, Paris. 1972.
- \_\_\_\_\_ : „Remarques sur l'accès à la pensée de Martin Heidegger: «Sein und Zeit»”. In: *Traditionis traditio*. Gallimard, Paris. 1972.
- \_\_\_\_\_ : *De l'Université*. T.E.R., Mauvezin. 1982. (În românește: *Despre Universitate*. Idea Design & Print, Cluj. 2002.)
- \_\_\_\_\_ : „Ipse Dasein”. In: *Études*. Galilée, Paris. 1995.
- \_\_\_\_\_ : „La Phénoménologie décapitée”. In: *Études*. Galilée, Paris. 1995.
- \_\_\_\_\_ : „Les années 30 sont devant nous”. In: *Études*. Galilée, Paris. 1995.
- \_\_\_\_\_ : „Les craquelures du texte (Sur la traduction française de *Sein und Zeit*)”. In: *Écrits logiques et politiques*. Galilée, Paris. 1990.

- \_\_\_\_\_ : „La Production totale”. In: J.-L. Nancy și E. Rigal (ed.): *Granel – l'éclat, le combat, l'ouvert*. Belin, Paris. 2001.
- \_\_\_\_\_ : „Monocultură? Incultură? (Perspective ale Mileniului 3)”. In: *Despre Universitate*. Cluj, Idea. 2002. (Originalul: „Monoculture? Inculture? (Perspectives du 3e millénaire)”. In: *Po&sie*, nr. 86. Belin, Belin. 1988.)
- GREISCH, Jean: „Les mots et les roses. La métaphore chez M. Heidegger”. In: *Revue des sciences philosophiques et théologiques*, 1. 1973.
- \_\_\_\_\_ : „Identité et difference dans la pensée de M. Heidegger. Le chemin de l'Ereignis”. In: *Revue des sciences philosophiques et théologiques*, 1. 1973.
- \_\_\_\_\_ : *Herméneutique et grammatologie*. Éditions du Centre National de la Recherche Scientifique, Paris. 1977.
- \_\_\_\_\_ : *Le Tournant herméneutique de la raison*. Éditions du Cerf, Paris. 1985.
- GRONDIN, Jean: *Le Tournant dans la pensée de Martin Heidegger*. Presses Universitaires de France, Paris. 1987.
- GROYS, Boris: *Gesamtkunstwerk Stalin. Die gespaltene Kultur in der Sowjetunion*. Carl Hanser Verlag, München-Wien. 1988.
- GUIDIERI, Remo: *L'Abondance des pauvres. Six aperçus critiques sur l'anthropologie*. Seuil, Paris. 1984.
- GUMPEL, L: *Metaphor Reexamined. A Non-Aristotelian Perspective*. Indiana University Press, Bloomington. 1984.
- HARDT, Michael: „Munca afectivă”. In: *IDEA artă + societate*, nr. 21. 2005.
- HAUSMAN, C.R.: *Metaphor and Art. Interactionism and Reference in the Verbal and Nonverbal Arts*. Cambridge University Press, Cambridge / New York / Melbourne. 1989.
- HEIDEGGER, Martin: *Holzwege*. Klostermann, Frankfurt am Main. 1949.
- \_\_\_\_\_ : „Der Ursprung des Kunstwerkes”. In: *Holzwege*. Klostermann, Frankfurt am Main. 1949.
- \_\_\_\_\_ : „Die Zeit des Weltbildes”. In: *Holzwege*. Klostermann, Frankfurt am Main. 1949.
- \_\_\_\_\_ : *Holzwege*. Klostermann, Frankfurt am Main. 1949.
- \_\_\_\_\_ : *Identität und Differenz*. Neske, Pfullingen. 1957.

- \_\_\_\_\_ : *Die Kehre*. Neske, Pfullingen. 1962.
- \_\_\_\_\_ : *Einführung in der Metaphysik*, Max Niemeyer, Tübingen. 1966.
- \_\_\_\_\_ : *Sein und Zeit*. Max Niemeyer Verlag, Tübingen, 1967.
- \_\_\_\_\_ : „Platons Lehre von der Wahrheit”. In: *Wegmarken*. Klostermann, Frankfurt am Main. 1976.
- \_\_\_\_\_ : „Vom Wesen des Grundes”. In: *Wegmarken*. Klostermann, Frankfurt am Main. 1976. (În românește: „Despre esența temeiului”. In: *Repere pe drumul gândirii*, Ed. Politică, București. 1988.)
- \_\_\_\_\_ : „Zur Seinsfrage”. In: *Wegmarken*. Klostermann, Frankfurt am Main. 1976.
- \_\_\_\_\_ : *Ontologie. Hermeneutik der Faktizität*. Klostermann, Frankfurt am Main. 1982.
- \_\_\_\_\_ : *Nietzsche*. Klostermann, Frankfurt am Main. 1996.
- \_\_\_\_\_ : „Die Frage nach der Technik”. In: *Vorträge und Aufsätze*. Klostermann, Frankfurt am Main., 2000.
- \_\_\_\_\_ : „Überwindung der Metaphysik”. In: *Vorträge und Aufsätze*. Klostermann, Frankfurt am Main., 2000.
- \_\_\_\_\_ : *Beiträge zu Philosophie (Vom Ereignis)*. Klostermann, Frankfurt am Main, 2003.
- \_\_\_\_\_ : „Protokoll zu einem Seminar über den Vortrag «Zeit und Sein»”. In: *Zur Sache des Denkens*. Klostermann, Frankfurt am Main, 2007.
- HESSE, M.B.: *Models and Analogies in Science*. Notre Dame University Press, Notre Dame, Quebec. 1966.
- \_\_\_\_\_ : „Models, Metaphors and Truth”. In: Ankersmit, F.R. și Mooij, J.J.A. (ed.): *Metaphor and Knowledge* (vol. 3 din seria "Knowledge and Language"). Kluwer Academic Publishers, Dordrecht / Boston / London. 1993.
- HOBBS, Th.: *Leviathan*. Penguin Classic, London. 1985.
- HONECK, R. P. & HOFFMAN, R.R. (ed.): *Cognition and Figurative Language*. Lawrence Erlbaum, Hillsdale, New Jersey. 1980.
- HORKHEIMER, Max: „Traditionelle und Kritische Theorie”. In: *Zeitschrift für Sozialforschung*, fasc. 2. Paris. 1937. (Republicat in: *Traditionelle und Kritische Theorie*. Fischer Verlag, Frankfurt-am-Main. 1970.)

- IDEA artă + societate*, nr. 18. 2004. (Dosar despre neoliberalism: texte de Edward Said, Pierre Bourdieu, Michel Chossudovsky, André Tosel.)
- JAKOBSON, R., „Two Aspects of Language and Two Types of Aphasia Disturbances”. In: *Fundamentals of Language*. Mouton, Hague. 1956. (Trad. fr.: „Deux aspects du langage et deux types d'aphasie”. In: *Essais de linguistique générale*. Minuit, Paris. 1963.)
- JAMESON, Fredric: *The Cultural Logic of Late Capitalism*. Duke University Press, Durham. 2001.
- JOHNSON, M.: „A Philosophical Perspective on the Problems of Metaphor”. In: Honeck, R. P. & Hoffman, R.R. (ed.): *Cognition and Figurative Language*. Lawrence Erlbaum, Hillsdale, New Jersey. 1980.
- \_\_\_\_\_ (ed.): *Philosophical Perspectives on Metaphor*. University of Minnesota Press, Minneapolis. 1981.
- JOHNSON, M., LAKOFF, G: *Metaphors We Live By*. The University of Chicago Press, Chicago / London. 1980.
- JOLY, H. (ed.): *La Métaphore: actes du colloque du 14/15 octobre 1987*, Cahier du Groupe de Recherches sur la philosophie et le langage. Université des Sciences Sociales de Grenoble, Grenoble. 1988.
- JONGEN, R. (ed.): *La Métaphore. Approche pluridisciplinaire*. Publications des Facultés Universitaires Saint-Louis, Bruxelles. 1980.
- KANT, Immanuel: *Critica rațiunii pure*. Editura IRI, București. 1998.
- KARNOOUIH, Claude: *L'Invention du peuple, Chroniques de Roumanie*. Arcantère, Paris. 1990. (Ediția a 2-a: *L'Invention du peuple. Chroniques de Roumanie et d'Europe Orientale*. L'Harmattan, Paris. 2007.)
- KARNOOUIH, Claude și DRWESKI, Bruno (ed.): *La Grande braderie à l'Est ou le pouvoir de la kleptocratie*. Le Temps des cerises, Paris. 2005.
- KOFMAN, Sarah: *Nietzsche et la métaphore* (2<sup>ème</sup> édition revue et corrigée). Galilée, Paris. 1983.
- KOMPRIDIS, Nikolas: *Critique and Disclosure. Critical Theory between Past and Future*. MIT Press, Cambridge, MA / London, England. 2006.
- KRACAUER, Siegfried: *Die Angestellten. Aus dem neuesten Deutschland*. Frankfurt am Main, Societäts-Druckerei. 1930. (În românește: *Salariații. Din Germania cea mai recentă*. Tact, Cluj. 2012.)

\_\_\_\_\_ : *Das Ornament der Masse*. Frankfurt am Main, Suhrkamp. 1963.

LACLAU, Ernesto: *On Populist Reason*. Verso, London. 2005.

\_\_\_\_\_ : „Why Constructing a People Is the Main Task of a Radical Politics”. In: *Critical Inquiry*, nr. 32. vara 2006. (În românește: „Populism și luptă de clasă”. In: *IDEA artă + societate*, nr. 28. 2007.)

LACOUÉ-LABARTHE, Ph.: „Typographie”. In: *Mimesis des articulations*. Aubier-Flammarion, Paris. 1975.

\_\_\_\_\_ : *Le Sujet de la philosophie*. Aubier, Paris. 1979.

\_\_\_\_\_ : *L'Imitation des modernes*. Galilée, Paris. 1985.

\_\_\_\_\_ : *La Fiction du politique. Heidegger, l'art et la politique*. Bourgois, Paris. 1987. (În românește: *Ficțiunea politicului. Heidegger, arta și politica*. Idea Design & Print, Cluj. 2010.)

\_\_\_\_\_ : *Poétique de l'histoire*. Galilée, Paris. 2002.

\_\_\_\_\_ : *Heidegger. La politique du poème*. Galilée, Paris. 2002.

LACOUÉ-LABARTHE, Philippe și NANCY, Jean-Luc: *L'Absolu littéraire. Théorie de la littérature du romantisme allemand*. Seuil, Paris. 1978.

LACOUÉ-LABARTHE, Philippe și NANCY, Jean-Luc: „La panique politique”. In: *Confrontation*, nr. 2. toamna 1979. (În românește: „Panica politică”. In: *IDEA artă + societate*, nr. 30-31. 2008.)

LAZZARATO, Maurizio: „Immaterial Labor”. In: Paolo Virno și Michael Hardt (ed.): *Radical Thought in Italy: A Potential Politics*. Minnesota University Press, Minneapolis. 1996.

LAZZARATO, Maurizio și NEGRI, Antonio: „Muncă imaterială și subiectivitate”. In: *IDEA artă + societate*, nr. 21. 2005.

LEVIN, S.R.: „Poetry, Knowledge, and Metaphor”. In: Ankersmit, F.R. și Mooij, J.J.A. (ed.): *Metaphor and Knowledge* (vol. 3 din seria "Knowledge and Language"). Kluwer Academic Publishers, Dordrecht / Boston / London. 1993.

LOCKE, J.: *An Essay concerning Human Understanding*. Oxford University Press, Oxford. 1979.

LORENZ, K.: „On the Way to Conceptual and Perceptual Knowledge”. In: Ankersmit, F.R. și Mooij, J.J.A. (ed.): *Metaphor and Knowledge* (vol. 3 din seria "Knowledge and Language").

- Kluwer Academic Publishers, Dordrecht / Boston / London. 1993.
- MACCORMAC, E.R.: *Metaphor and Myth in Science and Religion*. Duke University Press, Durham, North Carolina. 1976.
- MARX, Karl: *Ideologia germană*. Editura de Stat pentru Literatura Politică, București. 1956.
- \_\_\_\_\_ : „Contribuții la critica filosofiei hegeliene a dreptului”. In: Marx, Karl și Engels, Friedrich: *Opere*, vol. 1. Editura Politică, București. 1960.
- \_\_\_\_\_ : „Contribuții la critica economiei politice”. In: Marx, Karl și Engels, Friedrich: *Opere alese în două volume*, ed. a 3-a, vol. I. Editura Politică, București. 1966.
- \_\_\_\_\_ : „Opsprezece brumar al lui Ludovic Bonaparte”. In: Marx, Karl și Engels, Friedrich: *Opere alese în două volume*, ed. a 3-a, vol. I. Editura Politică, București. 1966.
- MERLEAU-PONTY, M.: „Le philosophe et son ombre”. In: *Signes*. Gallimard, Paris. 1960.
- \_\_\_\_\_ : *Le Visible et l'invisible*. Gallimard, Paris. 1979.
- \_\_\_\_\_ : *Notes de cours 1959-1961*. Gallimard, Paris. 1996.
- NIETZSCHE, Fr.: „Rhétorique et Langage”, textes traduits, présentés et annotés par Ph. Lacoue-Labarthe et J.-L. Nancy. *Poétique*, Seuil. 1971.
- \_\_\_\_\_ : *Morgenröte*. In: *Werke*, II. Verlag Ullstein GmbH, Frankfurt-am-Main. 1976.
- \_\_\_\_\_ : „Despre adevăr și minciună în înțeles extra-moral”. In: *Viața Românească*, anul LXXXV, nr. 1. ian. 1990.
- MURGESCU, Bogdan: *România și Europa. Acumularea decalajelor economice (1500-2010)*. Polirom, Iași. 2010.
- NANCY, Jean-Luc: „Guerre, droit, souveraineté – techné”. In: *Être singulier pluriel*. Galilée, Paris. 1996.
- \_\_\_\_\_ : *Le Partage des voix*. Galilée, Paris. 1982.
- \_\_\_\_\_ : *La Création du monde ou la mondialisation*. Galilée, Paris. 2002.
- ORTONY, A., (ed.): *Metaphor and Thought*. Cambridge University Press, Cambridge, Massachusetts. 1979.
- PETROVSZKY, Konrad și ȚICHINDELEANU, Ovidiu (ed.): *Revoluția Română televizată. Contribuții la istoria culturală a mediilor*. Idea Design & Print, Cluj. 2009.

- RICHARDS, I. A.: *The Philosophy of Rhetoric*. Oxford University Press, Oxford. 1936.
- RICOEUR, Paul: *Main Trends in Philosophy*. Holmes & Meier Publishers, Inc., New York / London. 1979.
- \_\_\_\_\_ : „The Metaphorical Process as Cognition, Imagination and Feeling”. In: Johnson, Mark, (ed.): *Philosophical Perspectives on Metaphor*. University of Minnesota Press, Minneapolis. 1981.
- \_\_\_\_\_ : *Metafora vie*. Univers, București. 1984.
- \_\_\_\_\_ : „Despre interpretare”. In: *Eseuri de hermeneutică*. Humanitas, București. 1995.
- ROCHE, Fr. și RENAUX, V.: *Le Hold-up du siècle*. Seuil, Paris. 1999.
- ROVATTI, Pier Aldo: „La Déclinaison de la métaphore chez Heidegger”. In: G. Vattimo (ed.): *La Sécularisation de la pensée*. Seuil, Paris. 1988.
- SACKS, S., (ed.): *On Metaphor*. University of Chicago Press, Chicago / London. 1979.
- SAMARY, Catherine: “Des Privatisations forcées à la démocratie imposée: quels critères d’adhésion à l’Union européenne?”. In: *La revue internationale et stratégique*, nr. 47. toamna 2002.
- SHIBLES, W.A.: *An Analysis of Metaphor*. Mouton, Hague. 1971.
- SHIBLES, W.A.: *Metaphor: An Annotated Bibliography and History*. The Language Press, Whitewater (Wis.). 1971.
- SHILS, Edward: „Tradition”. In: *Comparative Studies in Society and History*, vol. 13, nr. 2, număr special despre tradiție și modernitate. aprilie 1971. (Reformulat și augmentat sub formă de carte: *Tradition*, Chicago University Press, Chicago. 1981.)
- SÎRBU, Adrian T., POLGĂR, Alexandru (ed.): *Genealogii ale postcomunismului*. Idea Design & Print, Cluj. 2009.
- TAMÁS, G. M.: „A Capitalism Pure and Simple”. In: *Left Curve*, no. 32. 2008.
- \_\_\_\_\_ : „Marx și eu după revoluția burgheză”. In: *Idea artă + societate*, nr. 29. 2008.
- TAYLOR, Charles: *The Ethics of Authenticity*. Harvard University Press, Cambridge. 1992.
- \_\_\_\_\_ : *Multiculturalism: Examining The Politics of Recognition*. Princeton University Press, Princeton, NJ. 1994.
- TISMĂNEANU, Vladimir, DOBRINCU, Dorin și VASILE, C. (ed.): *Raport final – Comisia*



*Prezidențială pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România.* Humanitas, București. 2007.

TURBAYNE, C.M., *The Myth of Metaphor.* University of South Carolina Press, Columbia. 1970.

VAN NOPPEN, J.-P.: *Metaphor: A Bibliography of Post-1970 Publications.* J. Benjamins, Amsterdam / Philadelphia. 1985.

\_\_\_\_\_ : *Metaphor II: A Classified Bibliography of Publications: 1985 to 1990.* J. Benjamins, Amsterdam / Philadelphia. 1990.

VATTIMO, G.: *Sfârșitul modernității.* Pontica, Constanța. 1993.

\_\_\_\_\_ : *Societatea transparentă.* Pontica, Constanța. 1995.

\_\_\_\_\_ : *Aventurile diferenței.* Pontica, Constanța. 1996.

VICO, G.: *Principiile unei științe noi cu privire la natura comună a națiunilor.* Univers, București. 1972.

WILLIAMSON, John: „What Washington Means by Policy Reform”. In: Williamson, John (ed.): *Latin American Readjustment: How Much has Happened.* Institute for International Economics, Washington. 1989.

ŽIŽEK, Slavoj: „Schlagend, aber nicht treffend!”. In: *Critical Inquiry* nr. 33. toamna 2006. (În românește: „Schlagend, aber nicht treffend!”. In: *IDEA artă + societate*, nr. 28. 2007.)

\_\_\_\_\_ : „Against the Populist Temptation”. In: *Critical Inquiry* nr. 32. primăvara 2006. (În românește: „Împotriva ispitei populiste”. In: *IDEA artă + societate*, nr. 28. 2007.)